

AGRI
ANALYSE

Frihandelsavtaler og
norsk landbruk

Stadig flere avtaler -
MERCOSUR neste?

Astrid Een Thuen
Torbjørn Tufte

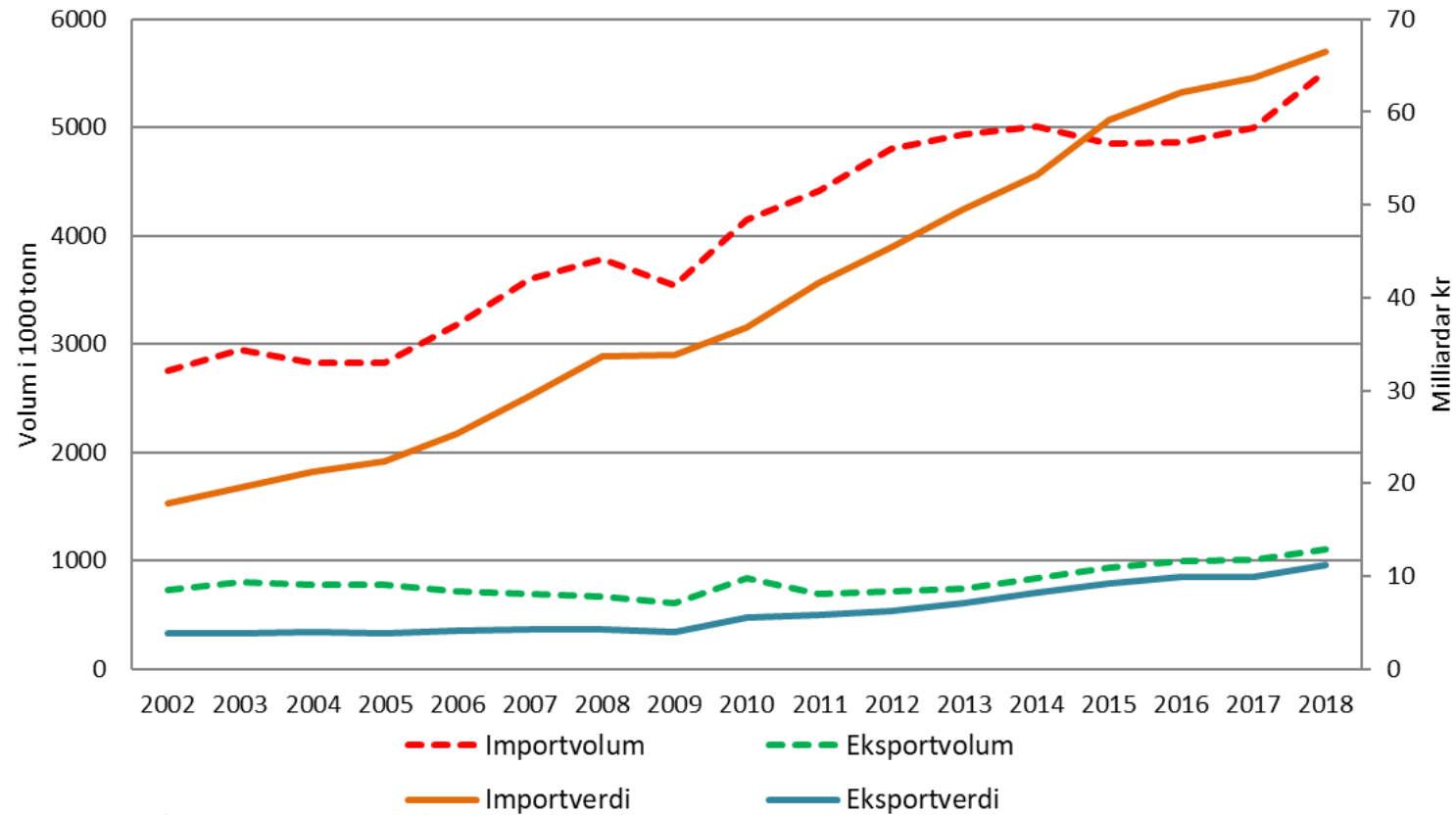
Rapport 6 - 2018

Frihandelsavtaler og norsk landbruk — MERCOSUR neste?

Torbjørn Tufte
AgriAnalyse

AGRI
ANALYSE

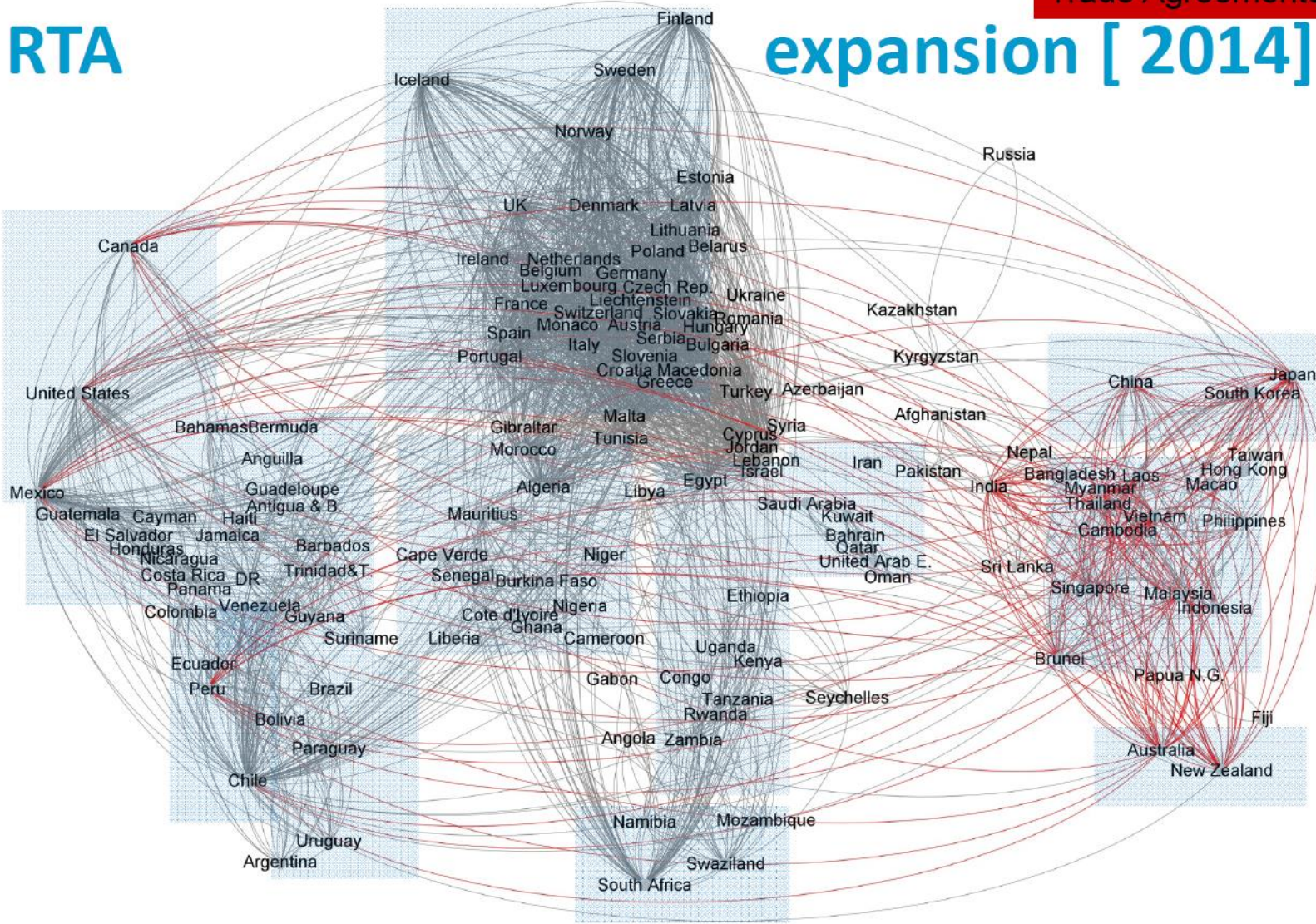
Norsk landbruksvarehandel

AgriAnalyse/Landbruksdirektoratet/SSB

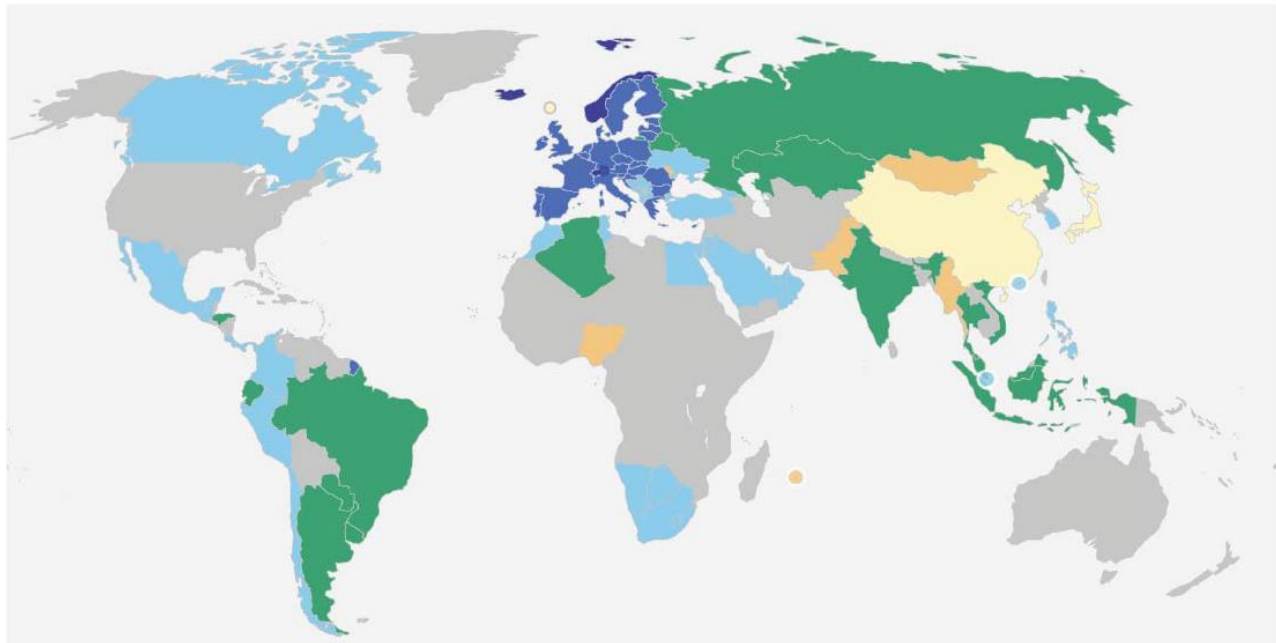
RTA

expansion [2014]

Source: IDB Integration and Trade Sector based on INTrade.

EFTA – blant de mest offensive i verden på frihandelsavtaler

European Free Trade Association

EU (European Economic Area)

EFTA Free Trade Agreements (27)

Albania, Bosnia and Herzegovina, Canada, Central America, Chile, Colombia, Egypt, Georgia, Gulf Cooperation Council (GCC), Hong Kong China, Israel, Jordan, Republic of Korea, Lebanon, Macedonia, Mexico, Montenegro, Morocco, Palestinian Authority, Peru, the Philippines, Serbia, Singapore, Southern African Customs Union (SACU), Tunisia, Turkey and Ukraine

Ongoing FTA negotiations

Ecuador, India, Indonesia, Mercosur, Malaysia and Vietnam

FTA negotiations on hold

Algeria, Honduras, Customs Union of the Russian Federation, Belarus, Kazakhstan, Thailand

Joint Declarations on Cooperation (6)

Mauritius, Moldova, Mongolia, Myanmar, Nigeria and Pakistan

FTA relations of individual EFTA States

Faeroe Islands: FTAs with Iceland, Norway and Switzerland
China: FTAs with Iceland and Switzerland; FTA negotiations with Norway
Japan: FTA with Switzerland

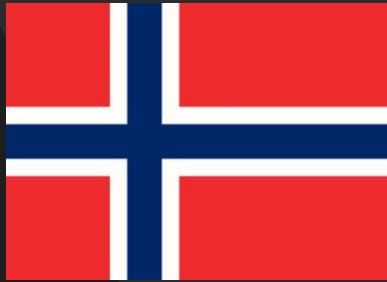
- EFTA og Norge har 28 frihandelsavtaler med 39 land gjennom EFTA + EØS.
- Er i forhandlinger om nye avtaler med 14 land, deriblant MERCOSUR
- EU har 40 avtaler 20 til ratifisering
- USA har «bare» 14 avtaler

Handelen til EFTA i verdi etter handelsrelasjon i prosent av samla handel

Handelsrelasjon	Importandel av samlet EFTA-import (%)	Eksportandel av samlet EFTA-eksport (%)
Den europeiske union	→ 67,7	62,2
EFTA-lands individuelle frihandelsavtaler (bilaterale)	9,9	6,9
EFTAs frihandelsavtaler	8,9	11,9
Dialog om eventuell frihandelsavtale	6,9	12
Pågående forhandlinger	4,3	4,1
Resten av verden	→ 1,8	2,6
Samarbeidserklæringer	0,4	0,3

MERCOSUR og Norge – eksportinteresse i landbruket

EFTA har lenge ønsket å styrke samhandelen med MERCOSUR

Kjemisk utstyr, sjømat, gass, maritim transport og energirelaterte tjenester

Landbruksvarer: kjøtt, meierivarer, korn, grønnsaker, frukt og bearbeidede jordbruksvarer

Utfordringen for norsk jordbruk

	Andel tollfrie varelinier.	Andel tollfrie varelinier.	Gjennomsnitts- tollsats i bruk.	Gjennomsnitts- tollsats i bruk.
--	-------------------------------	-------------------------------	------------------------------------	------------------------------------

«The use of agriculture as a «bargaining chip» for increased market access in industrial goods (cars/car parts)» Pekka Pesonen (AgraFacts 11-18).

Brasil	1,2 %	5,2 %	10,2 %	13,9 %
Argentina	7,4 %	5,5 %	10,3 %	14,3 %
Norge	51,7 %	95,5 %	42,1 %	0,5 %

Frihandelsavtaler – hva forhandler man om?

- Avtalepartene gir hverandre bedre markedstilgang, enn det de har i WTO
- Økende liberalisering, i tråd med Globaliseringsmeldingen

*«Vi må være forberedt på at det kan bli betydelige reduksjoner i tollvernet, som følge av fremtidige internasjonale avtaler»
(Meld. St. 29. 2014 – 2015, s. 101)*

- Norge har gitt mange land bedre markedstilgang, gjennom kvoter og reduuerte tollsatser i ulike avtaler og ved ensidige innrømmelser, enn det som ligger i WTO

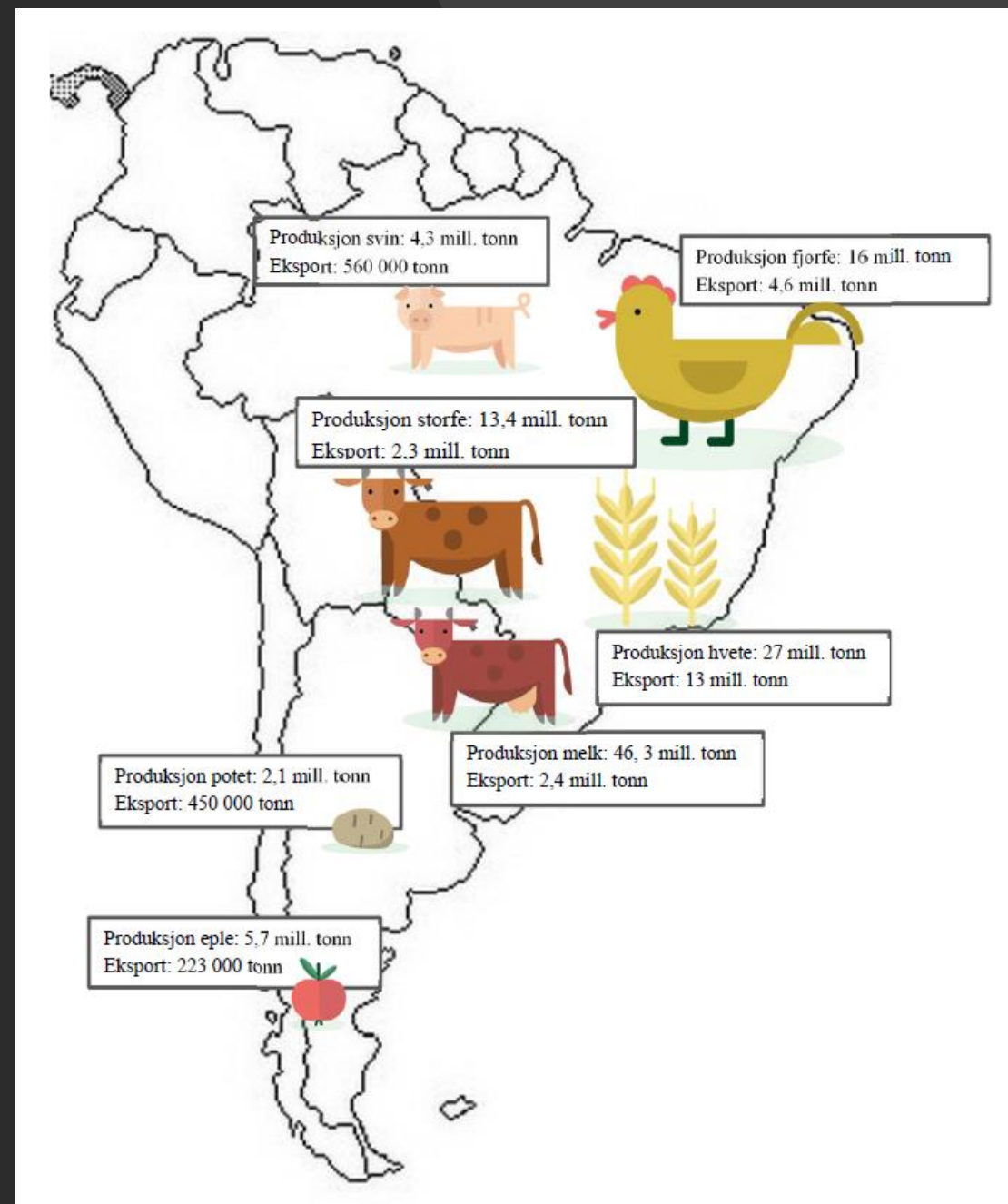
MERCOSUR

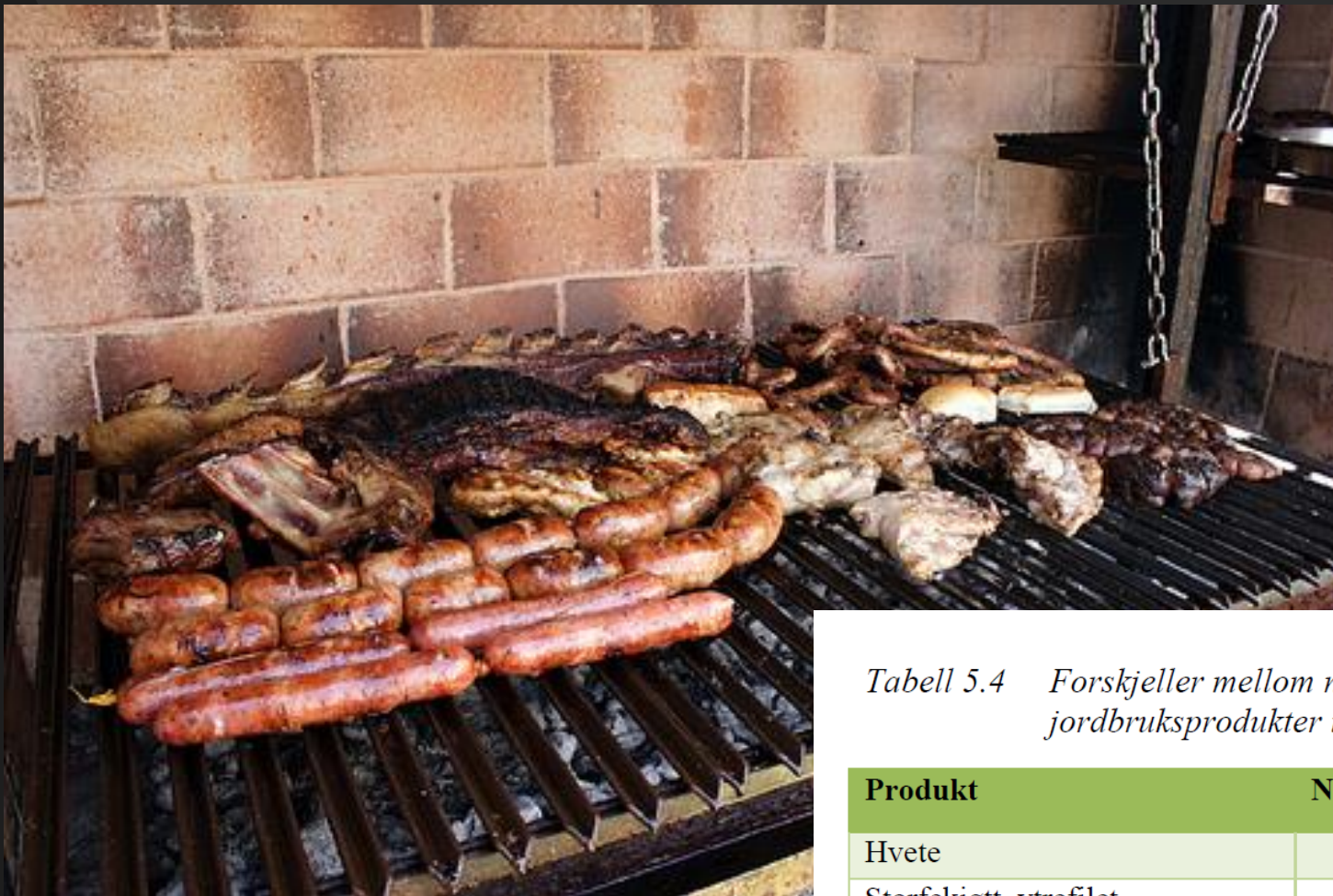
Godt klima og stort landbruksareal– gode muligheter for stor og variert landbruksproduksjon

Store på hvete, poteter, epler og pærer

Store på kjøttproduksjon, spesielt på storfe og kylling hvor det utgjør hhv. 20 og 14 % av verdens produksjon

I tillegg har Argentina og Uruguay, en produksjonsstruktur i melkesektoren som ligner Europa, USA og Australia. Begge land opplever vekst i eksporten

Pris og kvalitet!

Tabell 5.4 Forskjeller mellom norsk engrospris og priser i MERCOSUR for enkelte viktige jordbruksprodukter i 2015 (NFD, 2016)

Produkt	Norsk pris, kr/kg	MERCOSUR-priser, kr/kg
Hvete	2,41	2,09
Storfekjøtt, ytrefilet	255,49	61,81
Kylling, brystfilet (frossen)	103,80	21,77
Ost (type Norvegia)	68,06	36,45
Epler	14,94	10,29

I en avtale – hvordan endres markedstilgangen?

- MERCOSUR vil endre status i det norske handelsregime – fra GSP til frihandelsavtalepartner
- Konsesjoner som blir gitt, blir bundet og kan ikke trekkes tilbake
- Den forbedrete markedstilgangen kan gis gjennom ulike konsesjoner
  - Reduserte tollsatser
  - Tilby samme vilkår som EU har i Protokoll 3 (RÅK-varer)
  - Nye kvoter og/eller reduserte tollsatser innenfor eksisterende kvoter som har tollsats

Kvoter

(tollfrie kvoter eller kvoter med tollreduksjon på et gitt volum)

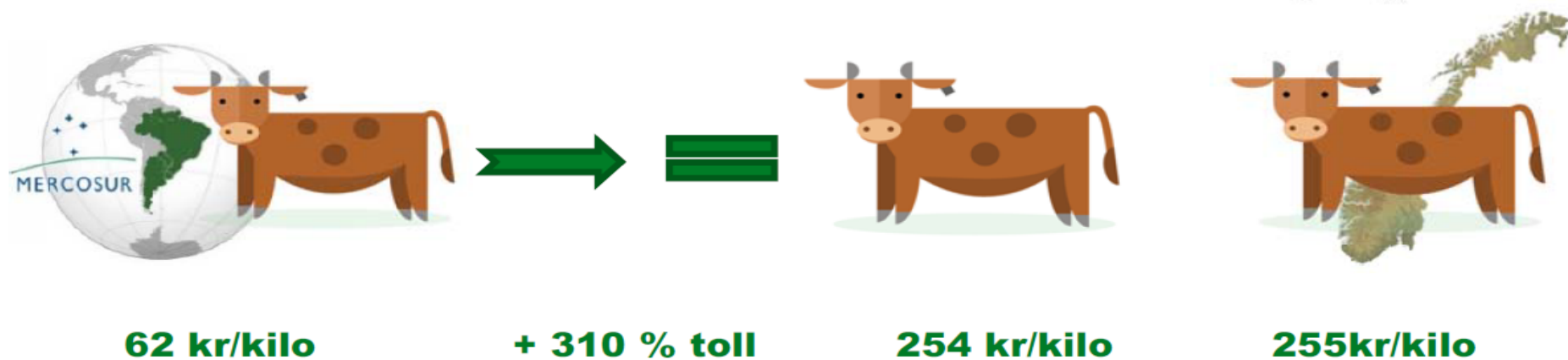
Tolltariffen	Tonn	Opprinnelse
Storfekjøtt Ferskt og fryst		
- Storfe (02.01/02)	2 500	EU (ble utvidet med 1 600 tonn fra 2019)
- Storfe (02.01/02)	3 700	Namibia/Botswana/Swaziland (Kvote koblet til FTA)
- Storfe (02.01/02)	500	GSP
- Storfe (02.01/02)	1 084	Alle land (WTO-kvote)
- Storfekvoter samlet	7 884	

Redusert tollsats

	Ordinær toll	Typisk frihandelsavtale
Gulrot	2,61 kr/kg	2,22-2,45 kr/kg
Grønnsaksblanding	10,71 kr/kg	8,50 kr/kg

Hovedutfordring for norsk jordbruk og matindustri er en situasjon der reduserte tollsatsen kommer på et nivå der det ikke gis beskyttelse for norske råvarer på pris. Eksemplet biff: MERCOSUR har en GSP-toll på 310 prosent (ordinær er 344 %).

Figur 5.2 Illustrasjon på prispress fra MERCOSUR med dagens tollvern på biff

Sårbarhet: En reduksjon av tollsatsen til MERCOSUR på biff til 292 % (som er satsen til SACU) betyr at innenlandspris pluss toll blir **13 kr** lavere enn norsk pris.

Eks. yoghurt og flatbrød

Produkt	Varenummer i tolltariffene	Ordinærtoll i kr	EØS/EFTA-toll i kr	GSP-toll i kr	FTA-toll i kr
Yoghurt med innhold av smaksstoff	04.03.10.91	5,87	3,10	5,87	3,10
Flatbrød	19.05.9032	9,33	2,75	4,15	2,75

Oppsummert på landbruket

- Til nå er konsesjonene (kvoter og reduserte tollsatser) gitt på landbruksvarer i frihandelsavtalene rimelig nøkterne og håndterbare
- MERCOSUR svært offensive på landbruk og sterke eksportinteresser på landbruksvarer. Norge har færre forhandlingskort
- Landbruket blir stående litt alene? Andre næringer ser for seg å tjene på en avtale med MERCOSUR
- EU er per i dag den største utfordringen - Konsesjoner gitt til EU i Artikkel 19 og Protokoll 3 setter størst press på norske jordbruk og matindustri
- Når stadig flere får bedre tilgang enn ordinærtoll, forvitrer tollvernet. Et velfungerende tollvern – avgjørende for norsk landbrukspolitikkk
  - Enkelt sagt, stadig flere avtaler: Mange bekker små gjør en stor å

Takk for meg

Foto: Inger Austrem, Leirdalen i Oppland

Foto:WIKIcommons, Alex Proimos, Aike Ranch, El Calafate